

Slimnīcu katastrofu medicīnas plānošana

Mārtiņš Šics, Dr.med. Mg.oec.
Katastrofu medicīnas eksperts

Izmantojoti LR tiesību akti, NMP dienesta plānošanas un koordinācijas nodaļas informācija un profesora John E. Prescott, (ASV Rietumvirdžīnijas universitātes Katastrofu medicīnas fakultātes dekāns) lekciju materiāli

- **Katastrofas ir pēkšņas un notiek tur, kur mēs esam**

NMP slimnīcas katastrofu medicīnas plānošana

- Slimnīcā jābūt KM plānam katram iespējamam/reālam apdraudējumam;
- Plāns tiek pārbaudīts treniņmācībās;
- Katastrofas nekad nenotiek atbilstoši plānam.

Uzdevums šodienai

- Izprast KM plānošanas nozīmīgumu;
- “Know how” noteikt slimnīcas KM plāna struktūru;
- Saprast reaģēšanas gatavības režīmus;
- Saprast, kādēļ reaģēšana ārkārtas situācijās var ciest neveiksmi;
- Saprast notikuma analīzes/izvērtēšanas nozīmi.

Ārkārtas medicīniskā situācija

- ārstniecības iestādē, pašvaldības administratīvajā teritorijā vai valstī, ir tad, kad tūlītēji pieejamo medicīnisko resursu apjoms (*attiecīgajā līmenī*) neatbilst esošajam vai prognozējamam cietušo vai saslimušo skaitam

Ārkārtas sabiedrības veselības situācija

- ir infekcijas slimību uzliesmojums vai uzliesmojuma drauds ar ievērojamu un grūti kontrolējamu izplatīšanās potenciālu, kā arī notikums vai notikuma drauds ar veselībai kaitīga bioloģiskā, ķīmiskā vai fizikālā faktora iedarbību uz iedzīvotājiem, kad nepieciešama sabiedrības veselības aizsardzības pasākumu veikšana pastiprinātā režīmā un iesaistīto institūciju koordinēta rīcība

Katastrofu medicīna

- ir medicīnas organizācija un taktika, kas sevī ietver neatliekamās medicīniskās palīdzības plānošanu un nodrošināšanu cietušajiem (saslimušajiem) ārkārtas medicīniskās situācijās

Katastrofu medicīnas plāns

- pasākumu plāns, kas ietver ārkārtas medicīnisko situāciju un sabiedrības veselības apdraudējumu pārvaldīšanas stratēģiju, taktiku un resursus

NMP slimnīcas KM plānošanas mērķis

- Mazināt katastrofas rezultātā pacienšu ciešanas, kaitējumu veselībai un **sekojošus nāves gadījumus**

un

- Turpināt nodrošināt kvalitatīvu ārstēšanu pacientiem, kas jau atrodas slimnīcā.

Pamatkonceptija slimnīcas KM plānam

- Plānam jābūt saprotamam ikvienam darbiniekam un ērti pielietojamam;
- Plānu jāizstrādā cilvēkiem, kas to pēc tam lietos;
- Katastrofu medicīnas plānus izstrādā, ņemot vērā šādus reaģēšanas gatavības režīmus:
 - gatavība;
 - paaugstināta gatavība/reaģēšana;
 - ārkārtas gatavība/reaģēšana.

Reaģēšanas gatavības fāzes (I)

- *gatavība*, ja saņemta informācija par negadījumu, kura seku likvidācijai tūlītēji pieejamie medicīniskie resursi būs nepietiekami. Apzina esošos un papildus piesaistāmos resursus, pārbauda sakaru sistēmu gatavību.

Reaģēšanas gatavības fāzes(II)

- *paaugstināta gatavība/reaģēšana*, ja saņemta informācija par negadījumu, kura seku likvidācijai tūlītēji pieejamie medicīniskie resursi ir nepietiekami. Uzsāk papildus medicīnisko resursu piesaistīšanu.

Reaģēšanas gatavības fāzes (III)

- *ārkārtas gatavība/reaģēšana*, ja saņemtas informācija par negadījumu, kura seku likvidācijai ir nepieciešami liela apjoma papildus medicīniskie resursi. Uzsāk visu iespējamo resursu piesaistīšanu.

Pamatprincipi veiksmīgam plānam

- Vienkāršība
- Pielāgojamība
- Saskaņotība
- Vadīšana
- Komunikācija

Vienkāršība

- Nodrošināt “katastrofu kārtību” pēc iespējas tuvāku ikdienas darbībām;
- Noteikta saprotama un izpildāma krīzes (sajukuma) vadība, kad ikdienas kārtība ir izjaukta.

Pielāgojamība

- Plāns “atļauj manevra iespējas” vadīt reaģēšanas darbības atbilstoši situācijai;
- Plāns ir vadlīnijas lēmumu pieņemšanai.

Saskaņotība

- Personāla saskaņota un koordinēta rīcība krīzes apstākļos, kā arī sapratne par katras slimnīcas struktūrvienības uzdevumiem ĀMS;
- Novērstas nelietderīgas darbības (laika zaudēšana) un strīdus situācijas.

Vadīšana

- **ĀMS vadīšana ir Operatīvās vadības grupas lēmumu pieņemšana un deleģēšana izpildīšanai, nevis individuāla vadība**

Vadītāji

- Nodrošina mierīgu un nosvērtu atmosfēru;
- Sniedz saprotamus, īsus un precīzus rīkojumus;
- Pastāvīgi izvērtē prioritātes, nosakot tā brīža efektīvākos risinājumus.

Komunikācija

- Nodrošināta gan iekšējā, gan ārējā komunikācija;
- Komunikācija reaģēšanas procesā nereti mēdz būt “klupšanas akmens” ;
- Pareiza informācija, pareizajiem cilvēkiem, pareizajā laikā saprotamā un efektīvā formā.

Rīcības algoritms reaģēšanai ĀMS (I)

- **Slimnīcā signāls par notikumu tiek saņemts no:**
 - **NMPD, VUDG, policijas vai citiem dienestiem, privātpersonas.**

Rīcības algoritms reaģēšanai ĀMS (II)

- **NMP slimnīcas uzņemšanas nodaļa:**
 - pieraksta saņemto informāciju par notikumu;
 - ja informācija saņemta no privātpersonas, pārlicinās par saņemtās informācijas patiesumu, vai informācija ir saņemta arī NMPD, VUGD, Valsts policijā;
 - informē dežurējošo internistu un ķirurgu;
 - ja nepieciešams, informē NMPD, VUGD, policiju.

Rīcības algoritms reaģēšanai ĀMS (III)

- **Dežurējošais internists/ķirurgs:**
 - informē slimnīcas vadītāju par iespējamu vai esošu ĀMS;
 - vada ĀMS slimnīcā līdz operatīvās vadības grupas (OVG) darbības uzsākšanas brīdim, atbilstoši slimnīcas katastrofu medicīnas plānam.

Rīcības algoritms reaģēšanai ĀMS (IV)

- **Slimnīcas vadītājs:**
 - izveido OVG;
 - nosaka ĀMS gatavības režīmu slimnīcā;
 - nozīmē atbildīgo dežurējošo ārstu.

Rīcības algoritms reaģēšanai ĀMS (V)

- **Atbildīgais dežurējošais ārsts:**
 - atbilstoši noteiktajam gatavības režīmam un slimnīcas katastrofu medicīnas plānam koordinē slimnīcas personāla darbu;
 - izpilda OVG uzdevumus, t.sk., veic informācijas apmaiņu ar NMPD, informē slimnīcas personālu par ĀMS un gatavības režīmu.

Rīcības novērtēšana pēc ĀMS

- Absolūta nepieciešamība, lai uzlabotu slimnīcas reaģēšanas prasmes ĀMS;
- Novērtēšanu jāveic katrai nodaļai un jāraksta novērtēšanas protokols;
- Pēc novērtēšanas, ja nepieciešams, jāveic izmaiņas plānā;
- Novērtēšana jāveic arī vadības procesam un komunikācijai.

Novērtēšanas protokola vērtējums:

- Personāla darbība;
- Medicīniskā aprīkojuma atbilstība situācijai’;
- Laika menedžments;
- Rīcības atbilstība KM plānam;
- Pavēles/uzdevumi un to pamatojamība.

Noslēgumā

- Tas var notikt “šeit un tagad”
- Plānošana ir svarīgākais elements efektīvai reaģēšanai ĀMS

PALDIES!

